

1761 6

15208.

RECTOR
 ACADEMIAE VITEMBERGENSIS
CHRISTIANVS
HANACCIVS
 IVRECONSVLTVS
 DIGESTI VETERIS PROFESSOR PVBLICVS
 ORDINARIVS CVRIAE PROVINCIALIS
 SCABINATVS ATQVE ORDINIS IVRIDICI
 ASSESSOR EIVSDEMQUE SENIOR
 ATQVE H. T. DECANVS
 CIVIBVS ACADEMICIS
 S P D

RECTOR
ACADEMIAE VITENSIENSIS
CHARLES STUARTVS
HANNOVICVS
IVLI CONSULVS
DIGNI VIRI MAGISTRI FRIDERICVS WILHELMVS
OPUS VITAE ET MORVM
FRIDERICI WILHELMI
ASSONIS RECTORIS VITENSIS
VITAE ET MORVM
CIVILIS ACADEMIAE

P

erplures inter controuersias, COMMILITONES OPTIMI, quas sanctioris puriorisque doctrinae confessores cum illis habent, qui Pontificis Romani aliorumque hominum placita ac traditiones propugant, ea, quae toti communis est papatui, non postrema esse uidetur, quando singulis hominibus singulos adscribunt Angelos. Quamuis enim huius opinionis rationes aliunde repetere non possint, nisi a superstitionis gentilium Iudaeorumque commentis, quorum illi singulis hominibus singulos Genios datos esse credere, 1) hi uero unicuique proprium

A 2

quen-

(1) Ita enim MENANDER, apud EVSEBIUM de *Praeparat. Euangel.* lib. XIII, p. m. 689,

Ἀπαντὶ Δαίμονιον ἀνδρὶ συμπαραίταται

Εὐδὺς γενομένη, μυσταγωγὸς τοῦ βίου

Αγλα-

quendam Angelum, qui illius perpetuus fatelles quasi sit ac comes, assignarunt, 2) nihilo tamen secius eam pertinaciter pro-

Ἀγαθός· Κακὸν γὰρ δαίμων· οὐ νομιστὸν

Ἐνεῖν, βίον βλάπτουσα χεχρῶν

Omni homini Genius afflitit

Statim nato, uitae moderator

Bonus. Malum enim esse Genium,

Qui uitae noceat, putandum non est.

statuit, ac PLATO, Postquam autem omnes animae suam uitae genus, prout cuique fors obtrigerat, delegerunt, tunc eandem ordine accedere ad Lachesis, hanc uero unicuique, ὃν εἴλετο δαίμωνι, τοῦτου Φύλακα τοῦ βίου συμπέμπειν, καὶ ἀποπληρωτὴν τῶν αἰεθόντων, Genium, quem optarint, uitae custodem simul mittere, ait, qui perficiat, quae uelit, itemque HORATIUS, Epist. lib. II, Epist. 11,

Scit Genius, natale, comes, qui temperat astrum.

Alii uero duos Genios alterum bonum, alterum malum, adscripserunt hominum cuique, quos imitatus est HERMES Mandato VI, apud b. FABRICIUM, in Bibliothecae Graec. Vol. V, p. 23, Δύο εἰσὶν Ἀγγελοὶ μετὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰς τῆς δικαιοσύνης, καὶ εἰς τῆς πονηρίας. Duo sunt Angeli cum homine, alter aequitatis, alter iniquitatis. Quem secuti sunt Patres alii. Conf. Notae ad Patres Apostolicos COTELERII, Vol. I, p. 93, CENSORINVS de die Natal. c. 3, DIETERICVS Antiqu. Bibl. p. 169, seqq. et, quos allegauit WOLFIUS in Cur. Phil. ad Act. XII, 15, auctores.

2) Id quod de iis, qui circa et post Christi aetatem nixerunt,

propugnant, et tum ad sacra sanctissimi Spiritus monumenta audacter prouocare non erubescunt, tum priscae simul actatis doctores, secum consentientes, appellare consueuerunt. At enim uero, uti multum abest, ut diuini scriptores ab ipsorum stent partibus, quemadmodum paulo post dicemus, sic, nec ueterum doctorum tanta est acies, prout sibi dissidentes persuadent, quin similis opponi posset, nec tanta eorum auctoritas, quae nos moueat, ut ad ipsorum castra transeamus. Tametsi enim ingens agmen, IODOCO COCCIO auctore, 3) produxerint, plures tamen inuiti, et cateruam adaugendi causa, sunt aduocati, siquidem nonnulli eorum loci ex spuriiis et supposititiis libris sunt desumpti, nonnulli uero non probant id, quod probare debent, quia de pluribus loquuntur Angelis, quibus uel rerum creatarum cura demandata, 4) uel piorum salus curae esse, 5) dicitur. Quam

A 3

senten-

runt, intelligendum est Iudaeis. Vid. BARTOLOCCIVS in Biblioth. Rabbin. Tom. I, p. 275, seqq. COCCIVS, l. c. p. 359. Veteres enim, qui sacras literas sunt secuti, hanc traditionem non crediderunt.

3) In *Thesauro Catholico* Tom. I, p. 351, seqq. Conf. BEL-
LARMINVS *Conc. IX* in Pl. XC, Tom. VI, Opp. p. 352,
seq. et alibi.

4) Quo referendi sunt e Graecis, DIONYSIVS *Arcopagita*,
ATHENAGORAS, GREGORIVS *Naxianzenus*, EPIPHANIVS,
ISIDORVS *Peluf.* SOPHRONIVS *Hierosol.* GERMANVS *Con-*
stantinopol. IOHANNES *Damascenus*, NICEPHORVS, e Lati-
nis

sententiam ultimam, quia cum sacris literis consentit, 6) nostram quoque facimus, reliquorum 7) uero hypothesei tantam nos mouendi uis non inest, ut contra diuinas tacentes 8) aliquid

nis TERTULLIANVS, VICTORINVS *Pisfan.* HILARIVS, GREGORIUS M. APONIVS, RABANVS *Maurus*, reliqui.

5) VI DIDYMVS *Alexand.* GREGORIUS *Naz.* CYRILLVS *Alexand.* IOHANNES *Climacus*, ANASTASIUS *Synacter*, THEOPHYLACTVS, EUTHYMIVS, e Latinis HILARIVS, AMBROSIVS, AVGVSTINVS, IONAS *Aurelianensis*, PETRVS DAMIANVS, et qui sunt alii permulti.

6) Vid. 2 Reg. VI, 17, Ps. XCI, II, Matth. XIIX, 10, Ebr. I, 14.

7) Quos inter retulit HERMIAM, IVSTINVM MARTYREM, CLEMENTEM *Alexandrinum*, qui tamen adhuc dubius scripsit, Nam per gentes et ciuitates sunt distributae Angelorum praefecturae, *τοῖς ἀγγέλων*, fortasse autem etiam ex iis sunt singulis, ORIGENEM, EVSEBIVM *Caesar.* BASILIVM M. EVAGRIVM, GREGORIVM NYSSEN., IO. CHRYSOSTOMVM, THEODORETVM, ANDREAM *Caesar.* PROCOPIVM *Gazaicum*, SEVERVM, ANTIOCHVM, ANASTASIVM *Nicaen.* OECVMENIVM, et ex Latinis HIERONYMV M, PRIMASIVM, ISIDORVM *Hispal.* AVDOENVM, BEDAM, REMIGIVM, RADVIPHVM *Ardent.* aliosque recentiores.

8) Quanquam uero, recte scribit b. CALOVIUS, Tom. IV *Syst.* p. 77, Qu. 5, nihil obflare uideatur quo minus ordinarie

quid statuamus literas, quae nullam prorsus huiusmodi *Geniorum tutelarium* fecerunt mentionem, sed aut multis piis unum, 9) aut uni pio multos, 10) aut piis in genere Angelos tribuerunt praesidium et custodes. 11) Sed tamen inuenisse sibi Scripturae S. locos uidentur Pontificii, quibus, suam hypothesein probare sese posse, contendunt, eoque consilio prouocant, primo, ad DAVIDIS uerba, *Quoniam Angelis suis mandauit de te, ut custodiant te in omnibus uis tuis. In manibus portabunt te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuum*, 12), ad uerba Sospitatoris, *Ορᾶτε, μὴ καταφρονήσητε ἐνός τῶν μικρῶν τούτων. Λέγω γὰρ ὑμῖν, ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντός βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ Πατρὸς μου*, 13) et denique ad uerba Pauli, *Οὐχὶ πάντες εἰσὶ λειτουργικὰ πνεύματα εἰς διακονίαν ἀποσελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν*. 14) At quis non uidet, statum causae dissentientes mutasse, nec id, quod probare debent, probasse, quandoquidem quaestio non est, utrum sint angeli

piorum

unus Angelus cuius fidelium assignatus censeatur, non tamen id pro certo affirmari debet, multo minus ita unius Angeli custodiae commissus credendus quisque, ut alii Angelorum eius curam non gerant. Quare, tacente Scriptura, satius est, ut etiam nos taceamus, contra uero iuxta eandem doctrinam de Angelis proponamus.

9) PC XXXIV, 8.

10) 2 Reg. VI, 17, PC XCI, 11.

11) Matth. XII, 10, Ebr. I, 14.

12) PC XCI, 11, 12.

13) Matth. XII, 10.

14) Hebr. I, 14.

piorum custodes, nec, utrum multi angeli multis, vel uni, in tutelam sint dati, de quibus momentis illi loci agunt omnes, quasque sententias et nos defendimus, sed utrum unicuique homini suus datus sit Angelus, qui perpetuus eius sit comes ac praesidium, de quo autem momento in allegatis locis nihil prorsus est lectum. Deinde *Danielem* appellant, atque ex ipsius uerbis 15) concludunt. Quia *Angelus* ad ipsum locutus est, et, quae uentura essent, edocuit, eidemque Angelo Princeps Persarum restitisse, contra uero *Michael* in eius auxilium uenisse, dicitur, ergo unicuique homini suus Angelus est datus. Quis autem unquam eiusmodi argumentationem per sebre somniauit? Porro ad *Iuditae* librum sese recipiunt, atque haec uerba ad probandam hypothesin suam afferunt, *Viuit Dominus, quoniam custodiuit me Angelus eius.* 16) At enim uero, si *Iuditha* dixisset, *quoniam custodiuit me Angelus meus*, ueri aliquam speciem hic locus quamuis ex libro Apocriphico desumptus, atque eius auctoritas tanta non esset, quanta hic requiritur, habere uideretur, cum autem id, quod facta rectaque seruata fuerit, *Angelo Domini* adscripserit, ecquis uellet concludere, quia *Angelus Domini Iuditam* conseruauit, ergo unicuique homini datus est Angelus tutelaris. Tandem, palmarius qui ipsis est, opponunt locum, 17) quo nonnulli ad puellam, nomine *Rbodenden*,

15) Cap. X, 12, 13, extantibus.

16) Iudith. XIII, 20.

17) Act. XII, 15.

den, dixisse perhibentur, Ο ἄγγελος αὐτοῦ ἐστίν, *Angelus eius est*, scilicet *Petri*. Verum quidem est, aliquid speciei habere hunc locum, atque interpretes varias in sententias traxisse, sed, si circumstantiae paulo altius expendantur, uerus pariter sensus, ac quod ex eo neque probari possit, singulos suos Genios singulos homines habere, neque ab usurato uocabulo ἀγγέλου recedendum sit, facile intelligitur. Nam, uti necessitas nulla nos urgere uidetur, ut a recepto uocis ἀγγέλου, quo spiritum ministrantem denotat, cum CAMERONE, 18) HAMMONDO, 19) AMELIO, 20) aliisque discordamus, significatu, ita nec eorundem explicatio, qua *nuncium*, h. l. significare opinantur, probanda nobis uidetur, licet uel maxime eam ornare studuerint. Qua enim ratione credibile est, nuncium a *Petro*, qui in interiori carcere cum custodibus fuerat inclusus, uti ex ipsius narratione manifestum est, inquietis, Διαθόντες δὲ πρῶτην Φυλακὴν καὶ δευτέραν ἦλθον ἐπὶ τὴν πόλιν τὴν σηδηαῖν, τὴν φέρουσιν εἰς τὴν πόλιν, ἥτις αὐτομάτη ἰνοῖσθη αὐτοῖς, 21) mitti potuisse. Quo simul AMELII cogitatio, qua, per munera conciliatos fuisse custodes, credit, minime probabilis, sponte euanescit. Deinde puellam *Rhoden* ipsius *Petri*, non nuncii cuiusdam, uocem cognouisse, expresse dicitur, prout, eam recte quoque audiuisse et uocem accurate cognouisse, euentus docuit. Quare, cum sine urgente necessitate a litera recedendum non sit, in eorum perstandum esse sententia, arbitramur, qui statuunt uocem ἀγγέλου in communiore, h. l. accipiendam esse significatu,

B de

18) ad Math. XLIX. 10. p. 140. Opp.

19) In N. T. ad Act. XII, 15.

20) In der Eroerterung der schwersten Schriftstellen, P. I. p. 1012, seq. 21) u. 10.

de spiritu scilicet ministrante. Quemadmodum enim nemini hoc uidebitur mirum, quod Christiani nostri *Angelum Petri* nominarint, qui expendit, quod Iudaeis haec opinio, singulos homines singulos suos habere Angelos, communis fuit, 22) nec tum ex eorum, qui Christiani facti erant, animis in uniuersum ablata, sed potius ad permultos tum Doctores, tum Laicos, per reliqua saecula propagata, 23) ita haec assertio Pontificiorum hypothese nullum parit patrocinium, quoniam a praecipitata opinione ad ueritatem ipsam nulla ualet conclusio, deinde ex *Petri* narratione colligitur, quod Angelum eiusmodi tutelarem nec habuerit, nec agnouerit, quoniam fatetur ipse, 24) quod hic Angelus non fuerit suus comes, sed specialiter a Domino missus, inquit, Νὺν εἶδον ἀληθῶς, ὅτι ἐπαπέστειλε Κύριος τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, et sicut hic emissus dicitur a Domino ad Petrum liberandum, sic idem dicitur ab eodem, liberatione facta, discessisse, 25) qui certe actus neque cum recens Christianorum illorum praecipitata opinione, neque cum ipso Angelo *Petri* tutelari, si talis ei fuisset, eiusque officio conciliari possunt. Quod si enim eiusmodi Angelus *Petro* adfuisset comes, qualem illi statuunt, quid, quaeso, opus fuisset, ut alius mitteretur Angelus, qui eum liberaret? Nonne idem Angelus tutelaris idem praestare potuisset, aut an forte tantae fortitudinis is dicendus non est, ut catenas, quibus Petrus ligatus erat, soluere, e custodia eum educere, atque in tuto collocare potuerit? Quis non uidet ferculum tutelaris Angeli fundamentum? Si uero assertionis fundamentum de tutelaribus Angelis nullum est, quilibet intelligit, quod quaestiones quoque

22) Vid. supra *Nota*. 2.23) uid. *Nota*. 4.

24) u. 11.

25) u. 10.

que illae, quas ex hac hypothese deduxerunt, *Virum*, scilicet, *Adamus et Christus quoque, utrum soli fideles, an infideles etiam, huiusmodi gausi fuerint tutelaribus Angelis? Quando hominibus custodes esse incipiant, quando desinant? Virum eos propter peccata atrociora prorsus deserant, an redeant? Virum Angelus talis ipsius hominis formam, cuius sit, assumerit, in eaque apparuerit? Quid Christiani congregati crediderint, quae Angelus Petri commentitius annuntiaturus sit, et quae id genus sunt aliae, sint nullae, et ad *βεβήλους καὶ γεωδούς πύθους καὶ λυθίους* 26) referendae. Sed tamen duos adhuc Scripturae S. locos afferunt, quorum alterius uerba sunt haec, *Angelus, qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis*, 27) alterius autem sequentia, *Tollens se Angelus Domini, qui praecedebat castra Israel, abiit post eos, et cum eo pariter columna nubis, priora dimittens, post tergum stetit inter castra Aegyptiorum et castra Israel*, 28) quibus autem nihil illos probasse, ex eo intelligitur, quod partim conclusio non sequatur, quia *Angelus Domini* populum Israel praecessit, atque *Iacobum* ab omni malo liberavit, ergo singulis hominibus singuli Angeli sunt dati comites. Deinde quod in his duobus locis non de Angelo quodam creato sermo sit, sed de increato, de *πνεύματι* nimirum, siue de Filio DEI, prout alterum locum ipse *MOSES*, exposuit scribens, *יהוה* autem *ibat coram iis interdum columna nubis ad ducendum eos in uia, noctu in columna ignis ad lucendum illis*. Alterum autem ipsa uerba Iacobi exponunt, qui-*

26) De quibus *PAVLVS* I Tim. I, 4, IV, 7. Tit. I, 14, et alibi,
27) Gen. XLIX, 16. 28) Exod. XIV, 19.

quibus 29) *Angelo* tum liberationem ab omni malo adscribit, quod non creati Angeli, sed solius DEI, est, tum precatur, ut pueris benedicat, quod itidem non Angelo cuidam, sed DEO, est uindicandum, qui *Iacobo* et maioribus eius *Abrahamo* atque *Isaaco*, hanc benedictionem promiserat. 30) Atqui hic idem est *Angelus*, COMMILITONES Optimi, in cuius gloriam hodie celebramus diem festum, quique nobis non tantum benedixit in diuitiis coelestibus, et ab omni malo nos liberauit, sed etiam quotidie manu sua protegit omnipotenti. In hoc fiduciam qui ponit, non confunderetur. Reuocate, ut huius rei exemplum habeatis, in memoriam hunc superioris anni diem festum, qui tristissimam quidem optimae nostrae ciuitatis praenuntiabat euerisionem, cum eodem die calamitatum nostrarum ñeret initium, sed tamen increati huius Angeli, nostri Sopitatoris, auxilio factum est, ut nos salui ac supersites seruari-mur, nec tota ciuitas funditus deleteretur. Oremus igitur Eum supplices, ut impostero quoque a nobis et reliqua ciuitatis nostrae parte funestam et obsidionem et euerisionem auerrat, pacem contra, pro paterna sua misericordia, diu expectatam mox restituat. Oremus Eum, ut mitissimi ingenii Principem, REGEM ac PATREM patriae nostrae Optimum indulgentissimumque, una cum REGIO PRINCIPLE, HAEREDERE Saxoniae Clementissimo, ac tota STIRPE REGIA protegat, seruet, eosque in pace ad nos reducat. Haec uero uota nuncupantes istius simul pietatis memores sitis, qua largas, eorum causa, qui Euangelium nos docent, ad aram asferre manus iubemur.

P. P. ipso die festo, qui a S. *Michael*e nomen habet.

A. O. R. S. c1o 1o cc LXI

29) Exod. XIII, 21, conf. Num. XIII, 14, Nehem. IX, 6, 12, Pf. LXXIII, 15. 30) Gen. XV, 5, XXII, 17, 18, XXVI, 4, XXIX, 14.

PRELO EPHRAIM GOTTLOB EICHSFELDI
ACADEMIAE A TYPIS

ULB Halle

3

002 671 204

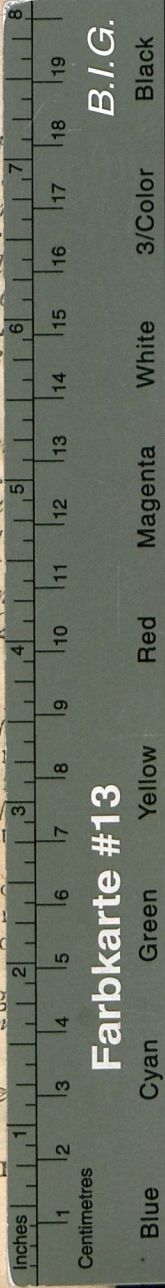

A-70

B18

1761 6
7

RECTOR
ACADEMIAE VITENBERGENSIS
CHRISTIANVS
ANACCIVS
VRECONSVLTVS
CETERIS PROFESSOR PVBLICVS
VS CVRIAE PROVINCIALIS
TIVS ATQVE ORDINIS IVRIDICI
SOR EIVSDEMQUE SENIOR
ATQVE H. T. DECANVS
ACADEMICIS
S P D

